

Ebelik öğrencilerinin adli ebelik ve adli vakalarla ilgili bilgi ve görüşlerinin belirlenmesi

Determination of knowledge and views of midwifery students on forensic midwifery and forensic cases

 Reyhan Aydın Doğan¹, Esra Yılmaz²

Corresponding author: Reyhan Aydın Doğan
Karabük, Türkiye
email: reyhanaydin@karabuk.edu.tr

ORCID:
Reyhan Aydın Doğan: 0000-0003-4950-3699
Esra Yılmaz: 0000-0002-7830-0631

ÖZET:

AMAÇ: Çalışma adli tıp olgularında ebelik lisans öğrencilerinin bilgi düzeyini belirlemek ve farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM: Tanımlayıcı olarak planlanan araştırmanın evreni, 20 Eylül- 30 Ekim 2020 tarihleri arasında bir üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümünde öğrenim gören 457 öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini; gelişmiş (haphazard) örneklem yöntemi kullanılarak seçilen, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 216 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanması araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyo-demografik özelliklerin yer aldığı anket formu ile Yeşil ve arkadaşlarının oluşturduğu 20 sorudan oluşan adli olguyu tanılama formu kullanılmıştır.

BULGULAR: Öğrencilerin yaş ortalaması 21.52 ± 1.36 ve adli olgu tanılama puan ortalaması $52,01 \pm 6,16$ 'dır. Adli olgu dendiğinde ilk akla gelen kelimelerin %27,8 ile adli vaka-otopsi ve istismar tecavüz olduğu saptanmıştır. Adli ebelerin çalışma yerlerini %86,6 ile en yüksek oranda adli tıp kurumları ile hastaneler olarak tanımlandığı görülmüştür. Adli ebelik ya da adli konularda %72,7'lik bir oran ile bilgi sahibi oldukları ve bu bilgiyi de lisans eğitimleri sürecinde aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin adli olguyu tanılama puanlarının yüksek olmasına rağmen çocuk sağlığındaki adli olguları tanımlamadıkları ve iş yeri kazalarındaki durumları ile ilaç uygulama hatalarını adli olgu olarak tanımlamadıkları görülmüştür.

SONUÇ: Öğrencilerinin adli olgu puanlarının yüksek olduğu fakat bazı adli olguları tanıyamadıkları saptanmıştır. Bu durum öğrencilere verilen adli ebelik eğitimi içeriğinin düzenli olarak güncellenmesi gerektiğinin önemi göstermiştir. Lisans ve lisansüstü düzeyde adli ebelik eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve adli ebelik ya da bilirkişilik eğitimlerine hizmet içi eğitimlerde de yer verilmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli ebelik, adli bilimler, adli olgu, ebelik öğrencileri.

ABSTRACT:

INTRODUCTION: This study was conducted to determine the knowledge level of midwifery undergraduate students and to raise awareness in forensic medicine cases.

METHODS: The universe of this descriptive study was comprised of 457 students in the Department of Midwifery, Faculty of Health Sciences, between September 20, 2020 and October 30, 2020. A sample group of 216 was formed of midwifery students who were randomly chosen and who volunteered to participate in the study. A socio-demographics questionnaire was prepared by the researchers and a forensic case diagnosis form consisting of 20 questions was created by Yeşil et al.

RESULTS: The average age of the students was 21.52 ± 1.36 and the mean score for forensic diagnosis was 52.01 ± 6.16 . The first terms that come to mind when forensic cases are mentioned are "judicial case-autopsy" and "abuse/rape" with 27.8%. It was observed that the workplaces of forensic midwives were defined as the institutions and hospitals with the highest rate, with 86.6%. It was observed that they have knowledge about forensic midwifery or forensic issues (with a rate of 72.7%) and they received this information during their undergraduate education. Although the students' scores for diagnosing forensic cases were high, it was observed that they could not define forensic cases in child health and they did not define the status of workplace accidents or drug administration errors as forensic cases.

CONCLUSION: It was determined that the forensic case scores of the students were high, but they could not recognize some forensic cases. This situation has shown the importance of regularly updating the content of forensic midwifery education given to students. It is recommended that forensic midwifery training should be widespread at undergraduate and graduate levels and that forensic midwifery or expertise training should also be included as part of in-service training.

Keywords: Forensic midwifery, forensic science, forensic case, midwifery students.

GİRİŞ

Yaygınlığı her geçen gün artan suç ve şiddet vakaları sağlık kurum ve kuruluşlarına intikal ettiğinde, mağdur veya fail ilk olarak sağlık bakım profesyoneliyle karşılaşmaktadır. Bu sağlık bakım profesyoneli içinde yer alan ebeler özellikle mağdur konumundaki kadın ve çocukların şiddet, travma, cinayet ve diğer adli vakalarda fiziksel muayene ve araştırmanın her aşamasında önemli bir rol üstlenmektedir. Ebeler daha çok kadın doğum klinikleri, doğum salonu, çocuk servisleri, çocuk aciller, yeni doğan ve çocuk yoğun bakımlar, aile sağlığı ve toplum sağlığı merkezlerinde görev yapmaları nedeniyle kadın ve çocuklar ile toplumun sağlığı temel sorumlulukları içinde yer alır (1). Ebelerin çalıştıkları alan göz önünde bulundurulduğunda birçok adli vakaya tanık olmaları kaçınılmazdır. Birçok meslek grubuna kıyasla inceleme ve karar vermede bütüncül bir yaklaşım izleyen ebeler, mağduru yaşadığı acı ve travma karşısında daha duyarlı davranabilmektedir (1).

Ebeler sağlık merkezlerine başvuran aile içi şiddet, istismar, cinsel saldırı, kaza, yanık, yaralanma, suicid girişimi, madde bağımlılığı, ilaç ve gıda intoksikasyonu, malpraktis ve kriminal abortus gibi birçok adli vakalarda kişi ile ilk karşılaşan ve ilk müdahaleyi yapan meslek grubudur. Ayrıca bireyi hastaneye getiren kişi ya da ailesiyle iletişim kuran, fail ya da mağduru eşyalarına ve kıyafetlerine ilk dokunan, laboratuvar örneklerini alan sağlık bakım profesyoneli (2-4).

Günlük hayatta sağlık bakım profesyonelleri çalıştıkları kurumlarda adli olgu ile sık karşılaşmaktadır. Dikkatsizlik, tedbirsizlik ve talimatlara uymama nedeniyle bireyin kendisinin ya da bir başkasının sağlığına zarar veren davranışlar sonucu oluşan vakalara adli olgu denir (4). Adli olgular kasıtlı eylemler sonucu oluşabileceği gibi kazaya bağlı yaralanmalar, toksikasyonlar, darp, ateşli silah yaralanmaları, düşme, iş kazaları, trafik kazaları, madde alımı, suicid girişimi, asfiksi, yabancı madde batması, yanıklar, yüksek voltaja

maruz kalma ve şüpheli ölümler de adli olgulardır (2). Adli olgu olarak sağlık kurumuna başvurulduğunda sağlık bakım profesyoneli Türk Ceza Kanunu 280. madde gereğince bildirim yapmakla yükümlüdür (5). Sağlık bakım profesyoneli olan ebeler bildirim yanı sıra aile içi şiddeti, kadına yönelik şiddeti, cinsel şiddeti, ihmal ve istismarı tanılama, muayeneye katılma, kayıt formlarını doldurma, hasta ile ilgili belgeleri arşivleme ve değerlendirmede kritik rol oynamaktadır. Ayrıca Kraliyet Ebelik Koleji şiddete maruz kalan gebeler için ebelik mesleğinin önemini belirtmektedir (6,7).

Dr. Harry McNamara 1987'de adli hemşireliğin tıbbi uygulamalarda gerekliliğini öngörmüş ve klinikte uygulanması gerektiğini belirtmiştir (2). Adli ebelik kavramı adli hemşireliğe kıyasla tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de oldukça yeni bir kavramdır (8). Adli ebelik "ebelik eğitiminde ve klinik ebe pratiğindeki bilgi ve deneyimlerini yasal prosedürlerden yararlanarak adli vakaları uygulayan, mağdurların (tüm yaş grubu kadınlar, gebeler, lohusalar, 0-6 yaş grubu çocuklar) travmatik yaralanmalarını gözlemleyen ve raporlayan, failin kimliğinin belirlenmesi için travmaya uğrayan ya da ölen adli vakalar üzerinde çalışarak delil toplayan, olayın ve delilin analizini yapan, cinsel suçlar biriminin muayene ekibi içinde yer alan, mağduru ve tanığı koruma programında çalışan, mahkemede bilirkişi olarak tanıklık eden, adli ebelik çalışma konuları ile ilgili bilimsel araştırmalar yapan adli bilimlerin uygulama uzmanlık alanıdır." olarak tanımlamıştır (8-10). Adli ebeliğin amacı, ebelerin adli bilimlere ait temel kavramları anlamasını sağlamak, bu konudaki misyonu vurgulamak, bu alanda çalışmak isteyen ebelere hem ulusal hem de uluslararası düzeyde meslek ahlakıyla daha üst seviyede bilgi ve beceri kazandırmaktır (10). Adli ebelik kavramı bu bağlamda sağlık ve hukuk arasında adeta bir köprü görevi halindedir.

Literatürde adli ebelik ile ilgili araştırmalar daha çok adli obstetrik jinekoloji alanında yapılmakta-

Tablo 1: Öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri

	x±ss	
Yaş	21.52±1,36	
Adli Olguyu Tanılama Puan Ortalaması	52,01±6,16	
Sınıf	n	%
1. Sınıf	6	2,8
2. Sınıf	24	11,1
3. Sınıf	123	56,9
4. Sınıf	63	29,2
Gelir durumu		
Gelir giderden az	43	19,9
Gelir gidere eşit	145	67,1
Gelir giderden fazla	28	13
Aile tipi		
Çekirdek aile	190	88
Geniş aile	26	12
Sosyal güvence durumu		
SGK	164	75,9
Özel sigorta	21	9,7
Sosyal güvencesi yok	23	10,6
Yeşil kart	8	3,7
Adli olgu ve sorumlulukları ile ilgili eğitim alma durumu		
Hayır almadım	59	27,3
Okulda ders olarak aldım	157	72,7
Toplam	216	100

dır. Dar çerçevede yapılan bu araştırmalar, insanlık tarihi kadar eski olan ve adli olaylarla sık karşılaşan ebelik mesleğinin adli konuda gelişmesini engellemiştir. Ebelerden adli olgulardaki beklenti soruşturmanın yönetilmesi değil, daha sonraki dönemde soruşturma oluşturabilecek vakalara yönelik kanıtların toplanması, kaydedilmesi, korunması, arşivlenmesi ve mahkemede tanıklık yapılmasıdır (2,8). Bu kapsamda ihmal, malpraktis ve cinsel saldırı olgularında tıbbi kayıtların incelenmesi gibi nedenlerle kliniklerde, pediatri,

obstetri ve jinekolojide, cezaevinde, cinsel saldırı kriz merkezlerinde bilirkişi olarak görev yapabilmektedir (8). Ebeler adli olgularda psikologlar, kadın doğum uzmanları, adli tıp uzmanları, hakimler, savcılar, avukatlar, adli hemşireler ve sosyal hizmet uzmanları ile iş birliği içerisinde etik çerçevede dahilinde gerekli sorumluluklarını yerine getirirler (11).

Adli olgu olarak tanımlanan vakalar oldukça yaygın olmasına rağmen bireyin korkması, korkutulması, haklarını bilmemesi gibi çeşitli nedenlerden dolayı bildirilmemiş ya da bildirim engellenmiştir. Dolayısıyla bildirim yapılmayan adli vakalar bildirim yapıldan oldukça fazladır (2). Hastanelere getirilen vakaların değerlendirilmesinde, özellikle adli olguların gözden kaçırıldığı birinci basamakta çalışan ebelerin oldukça dikkatli olmaları gerekir.

Ebelerin adli konudaki farkındalığı adli kararların sonuçlarını etkilemektedir. Ebelerin bu konudaki yetersizliği sonucu adli olgulara ait kanıtları tanıyamaması ya da dikkat etmemesi gibi nedenlerle mağdurun mağduriyeti devam eder, hasta hakları korunmamış, suç yargıya taşınmamış, fail saklanmış ve gereken cezayı almamış olur. Literatürde yer alan pek çok çalışmada adli vakalara yaklaşım konusunda sağlık bakım profesyonellerinin eksiklikleri olduğu saptanmıştır (12-16).

Birçok ülkede adli vakalardan sorumlu hemşireler bulunmaktadır (17). Ülkemizde ise adli ebelerden daha yeni kavram olan adli ebelerin görev tanımı yasal olarak yapılmamış olup herhangi bir kanun, yasa ya da yönetmelikle belirlenmemiştir. Ancak lisans ve yüksek lisans düzeyinde adli ebelik eğitimi veren az sayıda üniversite vardır. Literatürde adli ebelik ile ilgili çalışmalar da oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı adli olgularda ebelik lisans öğrencilerinin bilgi düzeyini belirlemek ve farkındalık oluşturmaktır.

MATERYAL VE METOD

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Tanımlayıcı olarak planlanan araştırmanın evrenini, 20 Eylül- 30 Ekim 2020 tarihleri arasında bir kamu üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi ebelik

Tablo 2: Öğrencilerin adli ebelik ile ilgili bilgileri

Adli ebeliğin görevi/ tanımı sizce aşağıdakilerden hangisidir?	n*	%
Cezaevindeki mahkumların biyolojik, psikolojik ve sosyal sorunları ile ilgilenme	40	18,5
Otopsiye yardım etme	45	20,8
Ebeleri/sağlık çalışanlarını hasta şiddetinden koruma	46	21,3
Hastalara din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın adalet dağıtma	60	27,8
Ölümlerle ilgilenen ebelik alanı	61	28,2
Adli konula ilgili eğitim	70	32,4
Hasta bakımı, tedavi ve danışmanlık	93	43,1
Adli vakanın yönetimi	109	50,5
Diğer adli birimlerle iş birliği	118	54,6
Kanıtların korunması	126	58,3
Adli olayları inceleme ve araştırma	133	61,6
Bireylerin gizlilik ve mahremiyetine özen gösterilmesi	151	69,9
Adli vakada bireylere önyargısız eşit sağlık hizmeti sunma	162	75
Adli vakayı tarafsız bir şekilde ilgili birime bildirme	187	86,6
Adli ebelerin çalışma alanları nelerdir?		
Okul	38	17,6
Adalet Bakanlığı	60	27,8
İslahevi	62	28,7
Olay yeri inceleme	63	29,2
Cezaevleri	73	33,8
Acil servis	81	37,5
Çocuk servisleri ve yoğun bakımları	82	38
Toplum sağlığı merkezleri- Aile sağlığı merkezleri	88	40,7
Çocuk esirgeme kurumu	96	44,4
Sağlık Bakanlığı	116	53,7
Doğum ve jinekoloji klinikleri	154	71,3
Hastaneler	185	85,6
Adli tıp kurumları	187	86,6

*Öğrencilerin sorularda birden çok şık işaretlemelerinden dolayı "n" sayısı farklılık göstermektedir.

bölümünde öğrenim gören 457 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçiminde gelişmiş (haphazard) örneklem seçimi kullanılmıştır (18). Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ebelik öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın örneklemini, araştırmaya katılmaya gönüllü

216 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın etik kurul izni 16.09.2020 tarihli, 2020/11 sayılı karar ile Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan alınmıştır. Formlar online ortamda toplanmış ve öğrencilerden online platformda çalışmaya katılma izni alınmıştır

Tablo 3: Öğrencilerin adli ebelerin bilgi sahibi olması gerektiği konular ile ilgili görüşleri

Adli ebelerin bilgi sahibi olması gerektiği konular nelerdir?	n*	%
Temel ebelik ve hemşirelik bilgi ve becerileri	129	59,7
Kanıt unsurları	130	60,2
Etik	146	67,6
İnsan/hasta/suçlu psikolojisi, hasta ve yakınları ile iletişim	160	74,1
Hukuk kuralları, yasal süreç	160	74,1
Adli vakaların neler olduğu	164	75,9
Adli ebeğin rol ve sorumlulukları, adli vakaya yaklaşım, vaka yönetimi, bilgi aktarımı	203	94

*Öğrencilerin sorularda birden çok şık işaretlemelerinden dolayı "n" sayısı farklılık göstermektedir.

Veri Toplama Araçları: Araştırma verilerinin toplanmasında sosyo-demografik bilgileri içeren tanıtıcı soru formu ve adli olgu tanılama formu olmak üzere iki bölümden oluşan soru formu kullanılmıştır. Tanıtıcı soru formu araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Tanıtıcı soru formu sosyo-demografik özelliklerin yanı sıra, "Adli olgu ve sorumlulukları ile ilgili eğitim alma durumu", "Adli ebelik denince aklınıza gelen ilk kelime nedir?", "Adli ebeliğin tanımı sizce aşağıdakilerden hangisidir" ve "Adli ebeliğin rol ve sorumlulukları nedir?" gibi tanımlayıcı 15 sorudan oluşmuştur.

Adli olgu tanılama formu: Yeşil ve arkadaşları (2020) tarafından ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin adli olgu ve sorumlulukları ile ilgili bilgi düzeylerinin incelenmesine yönelik oluşturulan, yanlış ilaç uygulamaları, erken gebelik, istismar ve şiddetin adli olgu olup olmadığını sorgulayan 20 sorudan oluşan formdur. Formda yer alan adli olguyu tanılama sorularına (20 önerme) verilen yanıtlar bölümünde "Adli olgudur", "Adli olgu değildir", "Hiçbir fikrim yok" şeklinde üç seçenek bulunmaktadır. Puanlama sistemi ise; hiçbir fikri olmayanlar "1 puan", adli olgu değil diyenler "2 puan", adli olgu olduğunu bilenler "3 puan" şeklinde yapılmaktadır. Formdan alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 60'tır. Adli olgu olduğunu bilenlerin 40 puanın üstünde ortalama puanlarının olması gerekmektedir (19).

BULGULAR

Çalışmamızda kullanılan adli olgu tanılama formunun Cronbach Alfa'sı 0,79 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin; yaş ortalamasının 21.52±1,36 olduğu, %2,8'inin birinci sınıf, %11,1'inin ikinci sınıf, %56,9'unun üçüncü sınıf ve %29,2'sinin dördüncü sınıfa devam ettiği saptanmıştır. Aile özellikleri ve sigorta durumları incelendiğinde %88'inin çekirdek aileye sahip olduğu ve %75,9'unun sosyal güvencesinin bulunduğu görülmüştür. Öğrencilerin adli olgu ve sorumlulukları ile ilgili eğitim alma durumları sorgulandığında %72,7'sinin okulda ders olarak aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin adli olgu tanılama puan ortalaması 52,01±6,16 olarak saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilere "Adli ebelik denince aklınıza gelen ilk kelime nedir?" sorusu sorulmuş ve en çok yanıt %27,8 ile adli vaka otopsi, yine aynı oranda istismar ve cinsel saldırı olarak saptanmıştır. Bu soruya %2,3'lük değerle en az malpraktis yanıtının olduğu görülmüştür (Grafik 1). Öğrencilere "Adli ebeliğin tanımı sizce aşağıdakilerden hangisidir?" sorusu sorulmuş ve birden çok seçenek işaretleyebilecekleri söylenmiştir. Bu soruya en fazla yanıtın (%75) "Adli vakayı tarafsız bir şekilde ilgili birime bildirme" seçeneğine, en düşük yanıtın ise (%18,5) "Cezaevindeki mahkumların biyolojik, psikolojik ve sosyal sorunları ile ilgilenme" seçeneğine verildiği saptanmıştır. Öğrencilere adli ebelerin çalışma alanları sorulmuş ve en yüksek

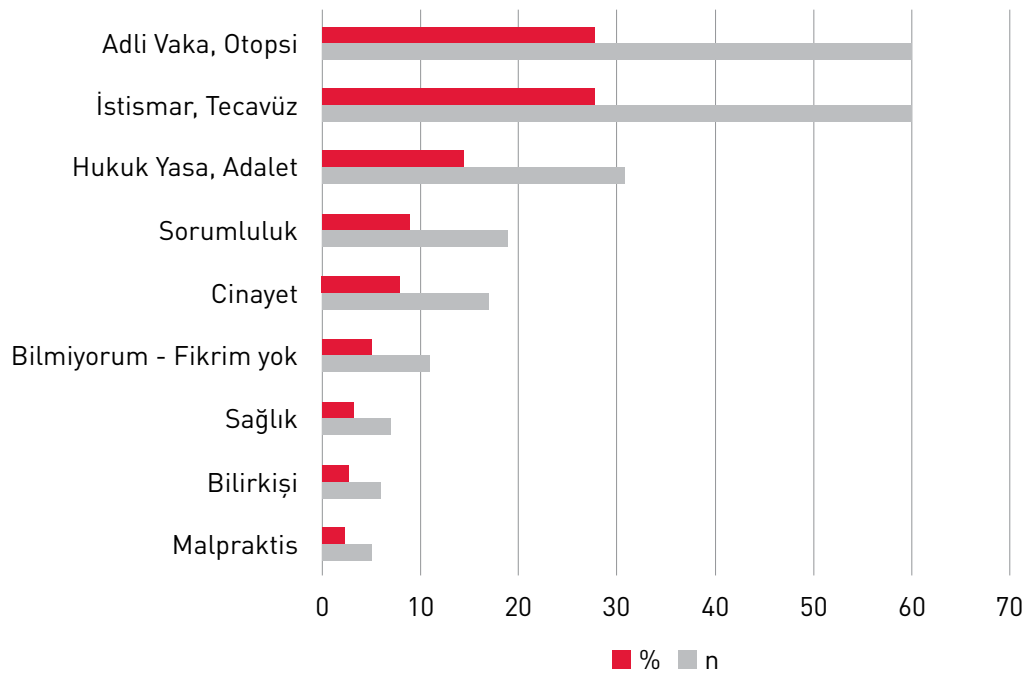
yanıtın (%86,6) adli tıp birimleri en düşük yanıtın ise (%17,6) okul olduğu görülmüştür (Tablo 2). Öğrencilerin adli ebelerin bilgi sahibi olması gerektiği konular ile ilgili görüşleri incelendiğinde; %94'ünün adli ebelerin rol ve sorumluluklarını adli vakaya yaklaşım, vaka yönetimi ve bilgi aktarımı olarak tanımladığı görülmüştür (Tablo 3).

Öğrencilerin adli olgu tanılama soru analizleri Tablo 4'te verilmiştir. Öğrencilerin; %28,2'sinin "Gebenin vücudunda ödemden daha büyük şişlikler tespit edilmiştir.", %29,1'inin "Hemşire/Ebe, IM yapması gereken ilacı yanlışlıkla IV olarak yapmıştır.", %38,9'unun "Hastaneye solunum durması şikayeti ile getirilen bir bebeğin otopsi sırasında akciğerlerinde su olduğu tespit edilmiştir.", %48,8'inin "Hastaya iş yerinde elektrik çarpmış ve ileri derecede yanıklar oluşmuştur.", %68,5'inin "Çocuğun aşı sonrası kolunda iltihaplanma oluştuğu tespit edilmiştir.", %40,2'sinin "Bir gebenin eşinin istememesine rağmen gizli olarak zararlı madde kullandığı tespit edilmiştir.", 40,8'inin "İstem dışı gebeliği sonlandırmak amacıyla kürete olan bir gebenin, küretesinin başarısız olduğu tespit edilmiştir." ve %31,5'inin "Biri 10, diğeri 13 yaşında olan çocukların hastaneye getirilmeleleriyle birbirlerini kesici aletle yaraladıkları tespit

edilmiştir." sorularını ya adli olgu olarak görmedikleri ya da hiçbir fikirlerinin olmadığı görülmüştür (Tablo 3). Ancak öğrencilerden bu olguları adli olgu olarak tanıması beklenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Adli ebelik kavramı ana çocuk sağlığında bakım ve hizmet veren ebeler için büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma öğrencilerin %72,7'sinin adli ebelikler ile ilgili eğitim aldığını ortaya koymuştur. Yeşil ve arkadaşları ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin adli olgular ile ilgili bilgi düzeylerini inceledikleri çalışmada öğrencilerin %17,1'inin eğitim aldığını saptamıştır (19). Aksu ve arkadaşları ebelik öğrencilerinin adli ebelik ile ilgili bilgi ve görüşlerini inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin %28,6'sının bu konu ile ilgili eğitim aldığını saptamıştır (20). Çalışmamızda öğrencilerin adli ebelik ile ilgili aldıkları bilgileri (%71,7) okullarında ders olarak aldıkları görülmüştür. Yeşil ve ark. çalışmasında öğrencilerin %13'ünün okulda ders olarak, %1,8'inin hizmet içi eğitimde ve %2,6'sının kongre, sempozyum ya da seminerde adli ebelik bilgisine ulaştıkları görülmüştür (19). Aksu ve ark. çalışmalarında öğrencilerin %28,6'sının dersle-

Şekil 1: Öğrencilerin Adli ebelik denince akıllarına geldiği ilk kelime

Tablo 4: Öğrencilerin Adli Olguyu Tanılaması

Olgu örnekleri		Adli olgudur		Adli olgu değildir		Hiçbir Fikrim Yok		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%
1	14 yaşındaki bir kızın gebe kalması	207	95,8	2	0,9	7	3,2	216	100
2	Gebenin vücudunda ödemden daha büyük şişlikler tespit edilmiştir.	155	71,8	26	12	35	16,2	216	100
3	Gebe bir kadın eşi tarafından cinsel temasa zorlandığını ifade etmiştir.	191	88,4	11	5,1	14	6,5	216	100
4	Hemşire /Ebe, IM yapması gereken ilacı yanlışlıkla IV olarak yapmıştır.	153	70,8	26	12	37	17,1	216	100
5	Bebeğin muayenesi sırasında bacaklarında morluklar tespit edilmiştir.	190	88	9	4,2	17	7,9	216	100
6	Çocuğun kolunda yuvarlak lezyonlu delikler tespit edilmiştir.	178	82,4	15	6,9	23	10,6	216	100
7	Kanamalı bir şekilde gelen 25 haftalık bir gebenin aslında bebeğini düşürmeye çalıştığı ve düşürdüğü tespit edilmiştir.	192	88,9	7	3,2	17	7,9	216	100
8	Hastaneye solunum durması şikayeti ile getirilen bir bebeğin otopsi sırasında akciğerlerinde su olduğu tespit edilmiştir.	132	61,1	44	20,4	40	18,5	216	100
9	Hastaya iş yerinde elektrik çarpmış ve ileri derecede yanıklar oluşmuştur.	111	51,4	57	26,4	48	22,2	216	100
10	16 yaşındaki bir kız çocuğu kanamalı bir şekilde hastaneye başvurmuş bunun sonucunda cinsel istismara uğradığı tespit edilmiştir.	207	95,8	6	2,8	3	1,4	216	100
11	Gebe ağrısı olduğunu belirtmesine rağmen sağlık personeli tarafından ilgilenilmemiş ve bebek kaybedilmiştir.	178	82,4	13	6	25	11,6	216	100
12	Özel bir anaokulunda beslenmeden dolayı zehirlenme tespit edilmiştir.	144	66,7	25	11,6	47	21,8	216	100
13	Çocuğun aşı sonrası kolunda iltihaplanma oluştuğu tespit edilmiştir.	68	31,5	95	44	53	24,5	216	100
14	Bilgilendirilmeden bebeğe aşı yapıldığı tespit edilmiştir.	128	59,3	33	15,3	55	25,5	216	100
15	Bir gebenin eşinin istememesine rağmen gizli olarak zararlı madde kullandığı tespit edilmiştir.	129	59,7	37	17,1	50	23,1	216	100
16	Hastanede doğum yapan kadının bebeğinin öldüğü söylenip sonrasında başka aileye verildiği tespit edilmiştir.	201	93,1	7	3,2	8	3,7	216	100
17	İstem dışı gebeliği sonlandırmak amacıyla kürete olan bir gebenin, küretesinin başarısız olduğu tespit edilmiştir.	128	59,3	33	15,3	55	25,5	216	100

Tablo 4 (Devamı): Öğrencilerin Adli Olguyu Tanılaması

18	Kadının şiddet gördüğünü ifade etmesine rağmen sağlık çalışanının gerekli yere bildirim yapmadığı tespit edilmiştir.	186	86,1	10	4,6	20	9,3	216	100
19	Hipertansiyonlu bir gebeye doğumu esnasında Sağlık Personelinin yanlış ilaç uygulaması sebebiyle daha çok tansiyonunun yükseldiği ve komaya girdiği tespit edilmiştir.	182	84,3	13	6	21	9,7	216	100
20	Biri 10, diğeri 13 yaşında olan çocukların hastaneye getirilmeleriyle birbirlerini kesici aletle yaraladıkları tespit edilmiştir.	148	68,5	30	13,9	38	17,6	216	100

Öğrencilerin "Adli Olguyu Tanılama Puanı" ortalaması 252,01±6,16 (min=20, max=60)'dır.

rinde adli ebelik ile ilgili bilgi aldıkları görülmüş, hizmet içi eğitim ya da kongrelerde hiç bu bilgiye yer verilmediği sonucuna ulaşmışlardır (20). Çalışmamızda öğrencilerin adli ebelik ile ilgili bilgiyi derslerinde aldıkları görülmüştür ve bu durum literatür ile farklılık göstermektedir (19,20). Literatürdeki çalışmalar ile çalışmamızdaki bu farkın, çalışmaların veri toplama yılının 2017 ve 2018 yılına ait olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (19,20). Çalışmamızın verileri 2019-2020 eğitim öğretim yılında toplanmıştır.

Çalışmamızda öğrencilere adli vaka dendiğinde akıllarına gelen ilk kelime sorulmuştur. Öğrencilerinin %27,8'inin adli vaka- otopsi ve yine %27,8'inin de istismar- cinsel saldırı olarak tanımladığı, en düşük oran olarak %2,3'ünün malpraktis olarak tanımladığı saptanmıştır. Literatürde ebelik öğrencileri ile ilgili böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Buna karşın Şentürk ve ark. hemşirelik öğrencilerinin adli ebelik ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin "adli hemşirelik" dendiğinde akla gelen ilk kelimeyi %46 ile en yüksek oranda otopsi olarak söylediği görülmüştür (21). Bezer şekilde Cerit ve ark., hemşirelik son sınıf öğrencilerinin adli olgular ile ilgili bilgi düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin adli ebelik dendiğinde akıllarına gelen ilk kelimenin %25 oranında "Adli vaka/olay" ve %20,45 oranında "otopsi" olduğu görülmüştür (22). Çalışmamız literatür ile uyumluluk göstermektedir (21,22). Aksu ve ark. çalışmalarında öğrencilere ebelerin adli ebelik ile ilgili hangi konuda bilgi sahibi olmak istediğini sorulmuş ve öğrencilerden otopsi ve malpraktis yanıtını alınmıştır (20).

Bu çalışmada öğrencilere adli ebelerin çalışma alanları sorulmuş ve en fazla yanıtın sırasıyla, adli tıp birimleri, hastaneler, doğum ve jinekoloji klinikleri ile sağlık bakanlığı olarak tanımladıkları saptanmıştır. Şentürk ve ark. çalışmalarında da öğrencilerin adli hemşireliğin çalışma alanını benzer şekilde en yüksek oranda hastane olarak tanımladıkları görülmüştür (21). Literatürde öğrencilerin adli ebeliğin çalışma alanlarını benzer şekilde sınıflandırdığı görülmüş, çalışmamızın verilerinin literatür ile benzerlik gösterdiği belirlenmiştir (11,20,23).

Çalışmamızda öğrencilere adli ebelerin bilgi sahibi olması gereken konular sorulmuş; en yüksek oranda "Adli ebenin rol ve sorumlulukları, adli vaka yaklaşım, vaka yönetimi, bilgi aktarımı" olduğu ve en düşük oranda da "temel ebelik ve hemşirelik bilgisi" yanıtı alınmıştır. Şentürk ve ark. çalışmasında da benzer şekilde öğrencilerin adli hemşirelik için temel sağlık bilgisine sahip olması gerektiğini bildirdikleri görülmüştür (21).

Çalışmamızda öğrencilerin adli olgu puanları yüksek olmasına rağmen, çocuk sağlığı ile ilgili adli olgularda yüksek oranda yanlış cevap verdiği ya da hiçbir fikrinin olmadığı görülmüştür. Bilgiç'in 2015 yılında, Denizli il merkezindeki aile sağlığı merkezlerinde görev yapan ebe ve hemşireler ile yaptığı tez çalışmasında, çocuk istismarı ve ihmali konusunda ebe ve hemşirelerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin yeterli olmadığı saptanmıştır (24). Yeşil ve ark. çalışmasında da ebelik öğrencilerinin çocuk sağlığı ile ilgili adli olguları tespit edemedikleri görülmüştür (19). Büyük ebelik öğrencilerinin çocuk istismarındaki farkındalıklarının tes-

piti ve verilen planlı eğitimin etkinliğini saptamak amacıyla yaptığı çalışmasında, ebelik öğrencilerinin çocuk istismarı konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ve istismar olgularını tespit edemedikleri sonucuna varmıştır (25). Çalışmamız literatür ile uygunluk göstermektedir (19,24,25).

Çalışmamızda öğrencilerin adli olguyu tanılama puanı $52,01 \pm 6,16$ olarak saptanmıştır. Yeşil ve ark. çalışmalarında ise adli olguyu tanılama puanı $28,64 \pm 7,37$ olarak saptanmıştır (19). Çalışmamızda öğrencilerin daha yüksek puan oldukları görülmüştür. Bu farkın öğrencilerin adli ebelik ile ilgili bilgi sahibi olmalarından ve ders olarak işlenmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmamız adli ebelik eğitiminin önemini bir kez daha vurgulamıştır. Literatürde yer alan, ebelerin adli olgu eğitiminin önemi ve adli olguyu tanımadaki rolünün etkisi çalışmamızdaki

öğrencilerin puanlarının yüksek olması ile de desteklenmiştir (8,10,19,20,25,26).

Sonuç olarak, araştırmamızda ebelik öğrencilerinin adli olgu tanılama puanları yüksek olmasına rağmen çocuk sağlığı ve hastalıklarındaki adli olgular konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Çalışmamızın sonucu literatürle de benzerlik göstermektedir (19,24,25). Bu sonuç, adli olgu eğitimlerinin, ebelik öğrencilerinin müfredatlarında yer almasının tek başına yeterli olmadığını, adli ebelik sürecinin hem müfredat güncellenmesi hem de hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gerektiğinin önemini göstermiştir. Adli ebeliğin yeni bir ebelik uzmanlık alanı olarak görülmesi gerektiği ve adli vakalardaki hukuksal sürecin yürütülmesinde adli olgu ile hukuk arasında kilit rol oynadığı düşünülmektedir. Adli ebelik ile ilgili daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1. Hammer R. Caring in forensic nursing: Expanding the holistic model. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services* 2000;38(11):18-24.
2. Köroğlu H. Acil Hemşirelerinin Adli Vakalarda Delil Koruma Yaklaşımları [Master's Thesis]. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2013.
3. Özden D, Yıldırım N. Nurses' approach to forensic cases. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Nursing Journal* 2009;16(3):73-81.
4. Topçu ET. Acil Servislerde Çalışan Sağlık Bakım Personelinin Sık Karşılaşılan Adli Olgulara Yaklaşımlarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi [PhD Thesis]. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2015.
5. Kavalcı C. Acil Serviste Adli Vaka Yönetimi. *Derman Tıbbi Yayıncılık*. 2015;1054-9. [in Turkish]
6. Mezey G, Bacchus L, Haworth A, Bewley S. Midwives' perceptions and experiences of routine enquiry for domestic violence. *BJOG: an International Journal of Obstetrics and Gynaecology* 2003;110(8):744-52.
7. Peckover S. Domestic abuse and women's health: the challenge for primary care. *Primary Health Care Research & Development* 2002;3(3):151-8.
8. Aksu S. Forensic midwifery. *HSP* 2017;4(3):277-284.
9. Tezbasan İY. The role of forensic midwives in evidence of sexual assault crime: A model proposal for Turkey [Master Thesis]. Forensic Sciences Department, Forensic Nursing/Midwifery, Institute of Addiction and Forensic Sciences, Üsküdar University, İstanbul, 2019.
10. Uskudar University, Department of Forensic Science (Thesis/Non-Thesis) Master's Degree. Available at: <https://uskudar.edu.tr/babe/en/department-of-forensic-science-thesis-non-thesis-masters-degree> (cited: 06 December 2020).
11. Aksu S. Forensic midwifery. In: Mivsek AP (Ed). *Selected Topics in Midwifery Care*. Available at: <https://www.intechopen.com/books/selected-topics-in-midwifery-care/forensic-midwifery> (cited 06 December 2020).
12. Abdool NN, Brysiewicz P. A description of the forensic nursing role in emergency departments in Durban, South Africa. *Journal of Emergency Nursing*. 2009;35(1):16-21.

13. Taşdelen Bahar M. Diagnosing of forensic cases by the nurses working in emergency services [Master Thesis]. Internal Medicine Nursing Department, Institute of Health Sciences, Marmara University, Istanbul, 2008.
14. İlçe A, Yıldız D, Baysal G, Özdoğan F, Taş F. Analysis of the knowledge and practices of health care workers in Emergency Departments regarding the protection and preservation of evidence in forensic cases. *Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery* 2010;16(6):546-51.
15. Küçüköğlü S, Bükecik T, Aytekin A, Çelebi A. Evidence based practices and approaches of nurses working in emergency departments regarding judicial cases. *Türkiye Klinikleri J Foren Sci Leg Medicine* 2017;14(1):1-8.
16. Saral S. The approach of Turkish Armed Forces Hospitals Emergency Department nurses towards forensic matters [Master Thesis]. Surgical Disease Nursing Department, Institute of Health Sciences, Marmara University, Istanbul, 2009.
17. Lynch VA. The specialty of forensic nursing. *Forensic Nursing St Louis, MO: Elsevier Mosby.* 2006;3-12.
18. Kılıç S. Örneklemeye Yöntemleri. *Journal of Mood Disorders* 2013;3(1):44-6.
19. Yeşil H, Sezer G, Yavuz MS. Determination of knowledge levels of midwifery and nursing students, nurses and midwives on the liabilities of forensic cases. *Van Medical Journal* 2020;27(1):26-33.
20. Aksu S, Palas Karaca P. Determination of midwives' approach to forensic cases and knowledge and opinions about forensic midwifery. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine and Forensic Sciences* 2020;17(1):1-9.
21. Şentürk S, Büyükaşlan B. Determination of knowledge and opinions about forensic nursing of senior nursing students. *Bozok Medical Journal* 2013;3(3):19-26.
22. Cerit B, Çalışkan MA, Çoşkun S, Temelli G. Identification of the knowledge levels of the senior students in nursing department concerning forensic nursing. *Journal of Forensic Medicine* 2017;31:1-14.
23. Gökdoğan MR, Erkol Z. Forensic nursing in Bolu, Turkey: a survey. *Journal of Clinical Forensic Medicine* 2005;12(1):14-7.
24. Bilgiç H. Experiences, information and awareness levels of midwives and nurses working at family health centers in city center of Denizli about child abuse and neglect [Doctoral Thesis]. Department of Family Medicine, Faculty of Medicine, Pamukkale University, Denizli, 2015.
25. Büyük ET. The effect of training program on the knowledge level of midwifery students about child abuse. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences* 2019;6(4):171.
26. Ayar D, Uludağ E. Türkiye'de Hemşirelik Lisans Eğitim Müfredatında Adli Hemşirelik Dersi. *Uluslararası 3 Adli Hemşirelik Kongresi, Kongre Kitabı.* 2017;141. [in Turkish]